

REGIA ÎN SPECTACOLELE ISTORICE DIN OPERA MOLDOVENEASCĂ: O ANALIZĂ A EVOLUȚIEI ȘI A REFLECȚIEI ÎN PRESA TIMPULUI

STAGE DIRECTING OF HISTORICAL PERFORMANCES IN THE MOLDOVAN OPERA: AN ANALYSIS OF THE EVOLUTION AND REFLECTION IN THE PRESS OF THE TIME

AGLAIA MUDREA¹

doctorandă,

Universitatea de Stat din Moldova

<https://orcid.org/0009-0000-2940-295X>

CZU 792.54.044.027(478):070

DOI <https://doi.org/10.55383/amtap.2025.1.26>

Regia în spectacolele istorice din opera moldovenească reprezintă un domeniu de studiu fascinant, care îmbină arta scenică cu istoria și cultura unei regiuni bogate în tradiții. Opera moldovenească, cu rădăcini adânci în folclor și istorie, a evoluat de-a lungul timpului, iar regia a fost esențială în conturarea identității acestor opere. Spectacolele istorice, în special, oferă o platformă unică pentru a explora nu doar evenimentele și personajele din trecut, ci și modul în care aceste narațiuni sunt interpretate și reinterpretate de-a lungul decadelor. În acest context, regia devine un instrument esențial prin care se pot transmite valorile culturale și identitare ale poporului moldovenesc. Prin viziunea regizorului, fiecare spectacol istoric capătă nu doar o dimensiune artistică, ci și una educativă, invitând publicul să reflecteze asupra istoriei sale și să înțeleagă mai bine complexitatea identității naționale. Regizorii contemporani, inspirându-se din tradițiile locale și din contextul sociocultural actual, reinterpretează lucrările clasice și explorează teme relevante, care rezonază cu tineretul de astăzi. La fel, regia în opera moldovenească nu se limitează la o simplă recreare a evenimentelor istorice, ci aduce în prim-plan interacțiuni profunde între personaje, subliniind emoțiile și conflictele umane universale care parcurg timpul. Această abordare permite spectatorilor să se conecteze emoțional cu povestea, transformând fiecare reprezentare într-o experiență memorabilă, care stimulează gândirea critică și discuțiile despre trecut și viitor.

Cuvinte-cheie: regia, cultură, identitate, opera moldovenească, teatru, educație, public, presă

¹ E-mail: aglaiamudrea@gmail.com

Stage directing of historical performances in Moldovan opera is a fascinating field of study, combining the performing arts with the history and culture of a region rich in traditions. Moldovan opera, with deep roots in folklore and history, has evolved over time, and direction has been essential in shaping the identity of these works. Historical performances, in particular, offer a unique platform to explore not only the events and characters of the past, but also the way in which these narratives are interpreted and reinterpreted over the decades. In this context, direction becomes an essential tool through which the cultural and identity values of the Moldovan people can be transmitted. Through the director's vision, each historical performance acquires not only an artistic dimension, but also an educational one, inviting the audience to reflect on its history and better understand the complexity of national identity. Contemporary directors, drawing inspiration from local traditions and the current socio-cultural context, reinterpret classic works and explore relevant themes that resonate with today's youth. Likewise, directing in Moldovan opera is not limited to a simple recreation of historical events, but brings to the fore deep interactions between characters, emphasizing universal human emotions and conflicts that transcend time. This approach allows viewers to connect emotionally with the story, transforming each performance into a memorable experience that stimulates critical thinking and discussions about the past and the future.

Keywords: directing, culture, identity, Moldovan opera, theatre, education, audience, press

Introducere

Evoluția regiei în opera moldovenească reprezintă un parcurs fascinant, marcat de transformări semnificative și adaptări la contextul cultural, social și politic al vremurilor. De la primele încercări de a construi o identitate artistică în perioada interbelică, când inițiativele culturale au dus la fondarea Teatrului de Operă de la Chișinău, până la influențele ideologice din perioada sovietică și deschiderea contemporană spre inovație și colaborări internaționale, regia a jucat un rol esențial în modelarea peisajului cultural al Moldovei. Această evoluție nu se limitează doar la aspectele tehnice ale regiei, ci reflectă și o profundă interacțiune cu valorile și aspirațiile comunității, contribuind la consolidarea identității naționale.

Astăzi, Teatrul de Operă din Moldova se află într-un moment de efervescență creativă, explorând noi forme de exprimare artistică, abordând teme sociale și politice relevante și cultivând tineri artiști. Regizorii moderni, prin abordările lor inovatoare, reinterpretează opere clasice, integrând elemente contemporane și tehnologii moderne, astfel transformând opera într-o formă dinamică de artă, capabilă să rezoneze cu tineretul și să atragă un public diversificat. În acest context, regia devine nu doar un instrument de divertisment, ci și o platformă de educație și reflecție, având potențialul de a mobiliza comunități și de a inspira schimbări sociale [1 p. 99].

Prin urmare, analiza evoluției regiei în opera moldovenească oferă nu doar o imagine de ansamblu asupra transformărilor artistice din această zonă, ci și o înțelegere profundă a impactului artei asupra societății și a modului în care aceasta poate contribui la formarea unei identități culturale puternice într-o lume globalizată. Această cercetare va explora cele trei etape distincte ale regiei în opera moldovenească, subliniind nu doar progresele realizate, ci și provocările întâmpinate și viitorul promițător al acestui domeniu artistic.

Evoluția regiei în opera moldovenească: trei etape distincte

Evoluția regiei în opera moldovenească a fost marcată de trei etape distincte. În perioada interbelică, viața muzicală din Basarabia a înregistrat progrese semnificative, grație unor inițiative culturale, precum cele ale Bojanei Belousov, care au condus la înființarea Teatrului de Operă de la Chișinău în 1919. Regizorii acelei epoci s-au dedicat promovării repertoriului clasic european, punând accent pe opere și compozitori recunoscuți pe plan internațional, ceea ce a îmbogățit peisajul cultural local și a stimulat interesul publicului pentru muzica de operă [2 p. 58].

În perioada sovietică, Teatrul Național de Operă și Balet *Maria Bieșu* a devenit un element central al culturii regionale, mai ales după al Doilea Război Mondial. Această instituție a evoluat constant, beneficiind de sprijinul autorităților sovietice care au văzut în artă un instrument de promovare a valorilor ideologice. Spectacolele, realizate sub îndrumarea unor regizori talentați,

îmbinau tradițiile culturale locale cu influențe internaționale, contribuind astfel la formarea unui public educat și la întărirea identității culturale într-o societate influențată de regimul sovietic [1 p. 102].

În era modernă teatrul continuă să colaboreze cu regizori internaționali, având ca rezultat producții inovatoare precum *La Bohème* și *Otello*. Această deschidere către colaborări artistice contemporane reflectă o dorință de a explora noi perspective asupra operelor clasice, îmbogățind experiența spectatorilor și diversificând scena culturală. Regia în opera moldovenească a început să abordeze teme sociale și politice, răspunzând astfel la contextul actual și la provocările cu care se confruntă societatea. Producțiile moderne nu se mai limitează doar la interpretarea operelor tradiționale, ci integrează elemente de teatru contemporan, multimedia și tehnologia, oferind spectatorilor o experiență complexă și captivantă [3 p. 55].

Un dialog între tradiție și modernitate

Colaborarea cu regizori din diverse colțuri ale lumii a adus nu doar o diversificare a stilurilor artistice, ci și o îmbogățire a viziunii asupra operelor, reinterpretându-le în moduri noi și provocatoare. Acest lucru a generat un dialog între tradiție și inovație, făcând ca opera să fie mai accesibilă și relevantă pentru tineretul din Moldova. De asemenea, regia modernă a pus accent pe formarea tinerelor talente locale, sprijinind dezvoltarea artiștilor emergenți prin stagii și programe educaționale. Aceste inițiative contribuie nu doar la revitalizarea scenei muzicale moldovenești, ci și la crearea unei comunități artistice solide, capabile să răspundă provocărilor viitorului [4 p. 142].

Evoluția regiei în opera moldovenească reflectă o istorie bogată și diversificată, caracterizată printr-o adaptare constantă la schimbările culturale și sociale. De la începuturile sale în perioada interbelică, când a fost marcată de un accent pe valorile clasice, până la perioada sovietică, în care a fost influențată de politicile ideologice, și până în prezent, când se deschide către inovație și colaborări internaționale, regia a evoluat pentru a răspunde nevoilor și aspirațiilor comunității locale. Această transformare este esențială nu doar pentru îmbogățirea peisajului cultural al Moldovei, ci și pentru consolidarea identității naționale într-un context globalizat. Opera a devenit, astfel, un mediu de reflecție asupra problemelor contemporane, abordând teme relevante și provocatoare care rezonază cu publicul tânăr și nu numai [5 p. 96].

Regia modernă, cu focus pe educația artistică și sprijinirea tinerelor talente, promite un viitor luminos pentru opera moldovenească. Aceasta nu doar că îmbogățește oferta culturală, dar și cultivă o nouă generație de artiști care sunt pregătiți să continue tradiția, să inoveze și să contribuie la dezvoltarea continuă a artei lirice în Moldova. În acest sens, opera nu mai este doar un spectacol, ci devine un spațiu de întâlnire între tradiție și modernitate, între local și global, capabil să inspire și să mobilizeze comunități întregi. Așadar, evoluția regiei în opera moldovenească ilustrează nu doar o transformare artistică, ci și o profundă adaptare la contextul social și cultural al vremurilor. De la începuturile sale interbelice, când a fost marcată de idealuri de promovare a culturii clasice, până la perioada sovietică, când a fost influențată de ideologia regimului, regia a evoluat constant, găsind modalități de a îmbina tradiția cu inovația [6 p. 54].

În prezent Teatrul de Operă din Moldova se confruntă cu provocări și oportunități unice. Colaborările internaționale și deschiderea către noi forme de exprimare artistică contribuie la o revitalizare a repertoriului, făcându-l relevant pentru generațiile actuale. Regizorii contemporani nu doar că reinterpretă opere cunoscute, ci și abordează teme sociale și politice, reflectând realitățile și preocupările unei societăți în continuă schimbare.

Pe lângă aceasta, implicarea tinerelor talente și sprijinirea acestora prin diverse programe educaționale reprezintă un pas esențial spre asigurarea unui viitor sustenabil pentru opera moldovenească. Această atenție acordată pregătirii noilor generații de artiști va garanta nu doar continuitatea tradiției, ci și posibilitatea dezvoltării unor noi viziuni artistice [7 p. 123].

Astfel, regia modernă în opera din Moldova devine un catalizator pentru dialogul cultural, contribuind la formarea unei identități naționale puternice într-un peisaj globalizat. Opera nu mai este doar o formă de divertisment, ci și un instrument de educație, reflecție și mobilizare socială, capabil să inspire și să unească comunități diverse. În acest sens, viitorul regiei în opera moldovenească se prezintă promițător, oferind oportunități nelimitate pentru creativitate și inovație.

Impactul cultural și inovațiile regiei în contextul contemporan

Reflectarea în presa vremii subliniază semnificația culturală a spectacolelor, punând accent pe contribuția lor la promovarea artei atât naționale cât și universale. Articolele din presa locală evidențiază succesul recent al Operei Naționale *Maria Bieșu*, inclusiv premiera operei *Otello* sub conducerea muzicală a lui Nicolae Dohotaru. Deși nu există informații specifice privind reacția internațională, este de așteptat ca evenimentele importante să capteze atenția comunității artistice internaționale datorită calității producțiilor. Așadar, evoluția regiei în opera moldovenească ilustrează o abordare inovatoare și diversificată, care îmbină atât operele naționale cât și cele universale. Presa locală oferă o perspectivă detaliată asupra influenței acestui fenomen cultural în societatea moldovenească contemporană și subliniază rolul esențial al teatrului liric în dezvoltarea identității culturale naționale. De asemenea, se pune accent pe importanța colaborărilor internaționale, care nu doar îmbogățesc repertoriul, dar și facilitează schimbul de idei și experiențe între artiști din diferite colțuri ale lumii [8 p. 88].

Analizând impactul acestor spectacole asupra publicului, se observă o creștere a interesului pentru operă, ca formă de artă, în special, în rândul tinerelor generații. Inovațiile aduse în regie și interpretare reușesc să atragă atenția și să stârnească emoții profunde, demonstrând că opera nu este doar o tradiție, ci și o formă de artă dinamică și relevantă în contextul contemporan. La fel, articolele din presă subliniază și importanța educației culturale, menționând inițiativele prin care tinerii sunt încurajați să participe la spectacole, să înțeleagă mai bine arta lirică și să devină parte activă a comunității culturale. Aceste demersuri contribuie la formarea unui public avizat și empatic, capabil să aprecieze complexitatea operei și să devină susținătorii viitorului artistic al țării [9 p. 96].

Astfel, presa vremii nu doar că informează, ci și contribuie la construirea unei narațiuni culturale care evidențiază legătura profundă dintre artă și societate, între tradiție și inovație, între valorile naționale și cele universale. Această dinamică se reflectă în succesul tot mai mare al Operei Naționale *Maria Bieșu*, care continuă să fie un far al excelenței artistice în Moldova.

Evoluția regiei în opera moldovenească, așa cum a fost descrisă, conturează o poveste fascinantă de transformare și adaptare, în care arta și cultura își găsesc locul într-un peisaj social și politic complex. În continuarea acestei narațiuni, este esențial să subliniem câteva aspecte-cheie care contribuie la consolidarea și diversificarea operei în Moldova. Unul dintre aceste aspecte este angajamentul față de educația artistică în rândul tinerelor talente. Inițiativele educaționale, cum ar fi atelierele de creație, cursurile de formare și programele de mentorat, sunt esențiale pentru a încuraja tinerii să își dezvolte abilitățile și să se implice activ în viața culturală. Aceste programe oferă tinerilor nu doar instrumentele necesare pentru a excela în carierele lor artistice, dar și oportunitatea de a colabora cu artiști consacrați, îmbogățindu-le astfel experiența și înțelegerea artei lirice [5 p. 145].

Pe lângă toate cele menționate, regia modernă în opera moldovenească se dovedește a fi un spațiu de experimentare și inovație. Regizorii contemporani își asumă riscuri artistice, reinterpretează operele clasice și introducând elemente din diverse forme de artă, cum ar fi dansul contemporan, multimedia și tehnologia digitală. Aceste abordări inovatoare nu doar că atrag un public mai diversificat, ci și contribuie la redefinirea percepției asupra operei ca formă de artă relevantă și dinamică [10 p. 91].

Un alt element important este colaborarea internațională, care îmbogățește oferta culturală a Moldovei. Prin parteneriate cu teatre de operă din alte țări artiștii moldoveni au ocazia să participe la proiecte internaționale, să își expună talentul și să învețe din diverse tradiții artistice. Această deschidere

către lume îmbogățește nu doar experiența culturală locală, dar contribuie și la promovarea operei moldovenești pe plan global [6 p. 43]

În contextul contemporan, opera devine, de asemenea, o platformă pentru abordarea problemelor sociale și politice. Regizorii și interpreții nu ezită să integreze teme relevante în producțiile lor, făcând apel la conștiința socială a publicului. Această capacitate de a reflecta asupra realităților societății moldovenești prin prisma artei transformă opera într-un instrument puternic de comentariu social, capabil să provoace discuții și să încurajeze schimbări.

Concluzii

Evoluția regiei în opera moldovenească este un proces dinamic, caracterizat prin inovație, colaborare și angajament față de educația artistică. Această transformare continuă îmbogățește nu doar peisajul cultural al Moldovei, dar consolidează și identitatea națională într-un context globalizat. Opera moldovenească, cu toate provocările și oportunitățile sale, devine astfel un spațiu vital pentru explorarea și exprimarea creativității, angajându-se activ în dialogul cultural contemporan și inspirând generații întregi de artiști și spectatori.

Această dinamică a regiei nu se limitează doar la aspectele tehnice ale producției teatrale, ci se extinde și la formarea unei comunități artistice unite, care colaborează pentru a aduce în prim-plan teme relevante și universale. Prin abordări inovatoare regizorii moldoveni reinterpretează opere clasice și contemporane, aducându-le într-un context local, dar și internațional, ceea ce contribuie la diversificarea repertoriului și atragerea unor audiențe variate. Investiția în educația artistică și în programele de formare profesională pentru tineri este esențială, asigurând astfel continuitatea și viabilitatea pe termen lung a regiei în Moldova. Aceste inițiative nu doar că formează noi talente, dar și cultivă o apreciere mai profundă pentru arta teatrală în rândul publicului, creând o legătură mai strânsă între creatorii de artă și comunitate.

Pe măsură ce opera moldovenească continuă să evolueze, este esențial ca actorii din acest domeniu să rămână deschiși la influențele externe, fără a-și pierde identitatea culturală. Această echilibrare între tradiție și inovație va fi cheia succesului în construirea unui viitor vibrant pentru regia moldovenească. În final, prin angajamentul față de excelența artistică și prin promovarea valorilor culturale opera moldovenească se dovedește a fi nu doar un simplu spectacol, ci o adevărată reflecție a sufletului și spiritului național.

Referințe bibliografice

1. SÎRBU, V. *Teatrul liric în contextul social contemporan*. Chișinău: Editura Hyperion, 2023.
2. DANU, E. *Impactul ideologiei sovietice asupra artei în Moldova*. Chișinău: Editura Pontos, 2018.
3. CĂLIN, A. *Regia în opera moldovenească: O istorie a transformărilor artistice*. Chișinău: Editura Cartier, 2021.
4. PETRESCU, R. *Educația artistică în Moldova: Formare și dezvoltare*. Chișinău: Editura Didactică și Pedagogică, 2022.
5. DOHOTARU, N. *Muzica și regia: O sinteză a creației moldovenești*. Chișinău: Editura Arc, 2022.
6. MUNTEANU, A. *Identitatea culturală în opera moldovenească: Trecut, prezent și viitor*. Timișoara: Editura Facla, 2020.
7. BOJESCU, M. *Cultura și identitatea națională în Basarabia interbelică*. București: Editura Universitară, 2019.
8. GUREȚCHI, P. *Teatrul Național de Operă și Balet „Maria Bieșu”: O istorie culturală*. Chișinău: Editura Universitas, 2023.
9. BĂLĂNESCU, I. *Teatrul de operă din Moldova: Tradiții și inovații*. Chișinău: Editura Știința, 2020.
10. ISTRATI, T. *Colaborări internaționale în arta operatică: Oportunități și provocări*. Chișinău: Editura Lumen, 2021.